

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року,
протокол № 1_

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

27 серпня 2025 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«Історія української культури та державності»
першого рівня вищої освіти за спеціальністю В11 Філологія,
спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри теорії та історії
держави і права, доктор історичних
наук, професор
25 серпня 2025 року

_____ Леонід МІСІНКЕВИЧ

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри теорії та історії держави і права
25 серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, доктор історичних наук,
професор
25 серпня 2025 року

_____ Леонід МІСІНКЕВИЧ

Декан факультету управління та економіки
кандидат економічних наук, доцент
26 серпня 2025 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

Обліковий обсяг – 2,16 авт. арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
	1.2.	Лекції	– 3
	1.3.	Семінарські заняття	– 6
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 18
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 24
	1.6.	Підсумковий контроль	– 28
2.	Схема нарахування балів	–	31
3.	Рекомендовані джерела	–	32
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	35

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви тем		Кількість годин					
		Денна форма					
		усього	у тому числі				
л	П		лаб	інд	с.р.		
№	1	2	3	4	5	6	7
1.	Тема 1. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	4	-	-	-	-	4
2.	Тема 2. Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)	8	2	2	-	-	6
3.	Тема 3 Українські землі під владою іноземних держав (XIV – XVI ст.)	8	2	2	-	-	4
4.	Тема 4. Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)	10	2	2	-	-	6
5.	Тема 5. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст.	10	2	-	-	-	8
6.	Тема 6. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – початку XX ст.	10	2	2	-	-	6
7.	Тема 7. Боротьба за відродження д	10	2	4	-	-	6
8.	Тема 8:Розвиток Радянської України у 20-х – 30-х рр. XX ст.	10	2	2	-	-	6
9.	Тема 9: Україна в роки Другої світової війни та особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1939–1985 рр.)	10	2	2	-	-	4
10	Тема 10. Національно-державне відродження України на сучасному етапі.	10	2	2	-	-	4
	Усього годин	90	18	18	-	-	54

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	–
1.1	Історія України – частина всесвітньої історії. Предмет, завдання, методи, принципи і функції історії України.	
1.2.	Періодизація історії України. Історична схема М. Грушевського.	
1.3.	Стан та перспективи сучасної історичної науки в Україні.	
1.4.	Дослов'янські поселення на території України.	
1.5.	Походження, розселення та устрій східних слов'ян.	

2.	Тема 2. Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)	2
2.1	Наукові концепції виникнення держави на Русі.	
2.2.	Утворення Київської Русі, її державний устрій.	
2.3	Соціально-економічний розвиток і духовне життя Київської Русі.	
2.4.	Монголо-татарська навала та її наслідки для Київської Русі.	
2.5	Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі.	
2.6	Історичне значення Київської Русі і її спадкоємиці – Галицько-Волинської держави.	
3.	Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (друга половина XIV ст. - перша половина XVII ст.).	2
3.1	Загарбання українських земель Великим князівством Литовським і королівством Польським.	
3.2.	Соціально-економічне життя в Україні в другій половині XIV–XVI ст.	
3.3.	Українські землі під владою Речі Посполитої.	
3.4.	Початок українського національного відродження. Козацтво та його роль в суспільно-політичному житті українського народу, в боротьбі проти польського панування.	
3.5.	Освіта і культура України за часів Литовського князівства і Речі Посполитої.	
4.	Тема 4. Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)	2
4.1	Причини, характер, рушійні сили і періодизація національно-визвольної боротьби.	
4.2	Початок національно-визвольної боротьби українського народу під проводом Б. Хмельницького.	
4.3	Утворення української козацької держави – Гетьманщини, її внутрішня і зовнішня політика.	
4.4	Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького, поділ України на Правобережну і Лівобережну	
4.5	Боротьба за возз'єднання та незалежність Української держави у 60-80-х роках XVII ст.	
5.	Тема 5. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст.	2
5.1	Антиукраїнська політика російського царизму. Посилення централізаторсько-шовіністичних тенденцій.	
5.2	Проект «Ідеальної держави» за договором П. Орлика «Пакти і конституція прав і вольностей Війська Запорозького»	
5.3	Ліквідація царизмом гетьманщини і Запорізької Січі. Втрата українським народом останніх залишків автономії.	
5.4	Соціально-економічний розвиток українських земель наприкінці XVII–XVIII ст.	
5.5	Українська культура періоду бароко (друга половина XVII–XVIII ст.). Вплив європейської культури XVII–XVIII ст. на українські землі.	
6.	Тема 6. Розвиток української культури наприкінці XVIII – початку XX ст.	2
6.1	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій	
6.2	Національно-культурне Відродження в Україні у кінці XVIII ст. – першій третині XIX ст.	
6.3	Ідеї федералізму в поглядах Кирило-Мефодіївського братства.	
6.4	Розвиток освіти та науки в Україні. Реформи освіти середини XIX ст.	
6.5	Розвиток літератури, образотворчого мистецтва, музики та театру.	
6.6	Розвиток національної культури на західноукраїнських землях.	

7.	Тема 7: Відновлення державності українського народу (1917–1921 рр).	2
7.1	Створення Української Центральної Ради. Проголошення автономії України. Проголошення УНР. Державотворча діяльність Української Центральної Ради.	
7.2	Українська Держава гетьмана П. Скоропадського.	
7.3	Відновлення Української Народної Республіки періоду Директорії та її державницька програма.	
7.4	Національна державність на західноукраїнських землях. ЗУНР. Акт злуки УНР та ЗУНР.	
7.5	Утвердження Радянської влади в Україні. Уроки та причини поразки української національно-демократичної революції 1917–1920 рр.	
7.6	Розвиток української культури у добу визвольних змагань 1917–1920 рр.	
8.	Тема 8:Розвиток Радянської України у 20-х – 30-х рр. ХХ ст.	2
8.1	Політичне і соціально-економічне становище України після завершення революції та громадянської війни.	
8.2	Відбудова народного господарства України на основі НЕПу.	
8.3	Входження України до складу СРСР. Обмеження суверенітету.	
8.4	Індустріалізація і колективізація в Україні: хід і наслідки.	
8.5	Політика коренізації та розвиток культури Радянської України.	
8.6	Політичні репресії в Україні, утвердження сталінського тоталітарного режиму.	
9.	Тема 9: Україна в роки Другої світової війни та особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1939–1985 рр.).	2
9.1	Україна в європейській політиці на початку Другої світової війни.	
9.2	Входження Західної України до складу СРСР.	
9.3	Окупація України гітлерівськими загарбниками та їх сателітами.	
9.4	Бойові дії Червоної армії по визволенню України.	
9.5	Внесок українського народу у перемогу над нацистською Німеччиною та її сателітами.	
9.6	Україна в перші повоєнні роки.	
9.7	Українська РСР в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953-1964 рр.)	
9.8	УРСР в період загострення кризи радянської системи (середина 60-х – перша половина 80-х рр.).	
10	Тема 10. Національно-державне відродження України на сучасному етапі.	2
10.1	Початок перебудови та пожвавлення громадського життя.	
10.2	Криза політики перебудови. Боротьба за державний суверенітет України.	
10.3	Проголошення незалежності України.	
10.4	Перші кроки у розбудові державності.	
10.5	Поглиблення суспільно-політичної та економічної кризи.	
10.6	Початок економічних реформ.	
10.7	Прийняття Конституції. Перспективи розвитку Української держави.	
10.8	Памаранчева революція та революція гідності.	
10.9	Неоголошена війна з Росією.	
10.10	Розвиток культури, освіти, мистецтва. Релігійне життя.	
10.11	Етносоціальні процеси.	
Усього годин		18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Східнослов'янські племена на території сучасної України у VII – першій половині IX ст. (політичний лад, господарство, релігійний світогляд).
2. Наукові концепції виникнення держави на Русі.
3. Утворення Київської Русі, її державний устрій.
4. Соціально-економічний розвиток і духовне життя Київської Русі.
5. Монголо-татарська навала та її наслідки для Київської Русі.
6. Особливості історичного розвитку Галицько-Волинська держава – спадкоємиці Київської Русі.
7. Історичне значення Київської Русі і її спадкоємиці – Галицько-Волинської держави.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є слов'яни, держава, Русь, норманська теорія, антинорманська теорія, торговельна теорія, болгарська теорія, хозарська теорія, соціальна структура суспільства, князь, бояри, дружинник, тіун, смерд, віче, рада, представницька влада, державна символіка, звичаєве право, “Руська правда”; ідеологія, релігія, соціальні стани, соціальні класи, феодална держава, феодална роздробленість, соціальна залежність, тризуб, гривна, ідоли, Україна, Золота орда, Галицький літопис, митрополит, містобудування, коаліція, ярлик, надання землі за службу, княжі з'їзди.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

– східнослов'янські племена і державно-племінні союзи VI-IX ст. Еволюція суспільного устрою східних слов'ян, територіальна община;

– охарактеризуйте наукові концепції виникнення держави Київська Русь: норманська, торговельна, антинорманська, болгарська, пантюркізму та сучасна концепція виникнення держави на Русі

– передумови утворення Київської Русі. Особливості державотворчого процесу у східній Європі. Походження термінів «Русь», «Руська земля». Київ як політичний центр полянського союзу племен. Перетворення Києва на державний центр східнослов'янських племінних союзів;

– виникнення та розквіт Київської Русі (882 – 1054 рр.). Князь Олег. Утворення Київської Русі. Соціально-економічний розвиток. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку Київської держави за Ігоря, Ольги, Святослава. Відносини Русі з кочівниками. Військові походи князів. Розширення кордонів руської держави. Етнічні процеси в Київській Русі;

– початок формування української народності. Русь і Візантія. Шляхи проникнення християнства на Русь. Роль попередників Володимира (Аскольда, Ігоря, Ольгу) в справі поширення християнства. Хрещення Русі та його історичне значення. Київська митрополія.

– Київська Русь за часів роздробленості. Причини феодалної роздробленості;

– роль князів Володимира Великого (978–1015 рр.) та Ярослава Мудрого (1019–1054 рр.) в розбудові Київської Русі. Реформаторська діяльність Володимира Великого. Розбудова Давньоруської держави за часів Ярослава Мудрого.

– розвиток сільськогосподарського виробництва, ремесла та мережі міжнародних торговельних шляхів „грецький“ („із варяг у греки“) через Дніпро, – „Шовкового“ через Наддніпрянщину, що з’єднавав Центральну Європу з Середньою Азією та Китаєм, – „Соляного“ та „Залізного“, які були сполучною ланкою між Кавказом та Прикарпаттям сприяли розквіту Київської Русі.

– місце сакральної архітектурної культури, писемності, мережа державних та церковних шкіл, бібліотек, літописання, іконопис, фресковий живопис та мозаїчні розписи засвідчує про соціокультурний розвиток Київської Русі

– Завойовницька політика Золотої Орди – суспільне винищення краю. Істотне спустошення та непоправні демографічні втрати;

– Галицько-Волинська держава (1199 – 1340). Етапи історичного розвитку Галицько-Волинського князівства. Розвиток Галичини і Волині в межах Київської Русі. Самостійний розвиток двох князівств до 1199 р.;

– місце і значення Галицько-Волинської держави в історії України.

Семінарське заняття 2

Українське суспільство у XIV – середині XVII ст.

Питання для усного опитування та дискусії

сбливості входження земель Південно-Західної Русі до складу Великого князівства Литовського («Оксамитова експансія»), суспільно-політичний устрій держави у XIV – середині XVI ст.

2. Українські землі під владою Речі Посполитої.

3. Соціально-економічне життя в Україні в другій половині XIV–XVI ст.

4. Світогляд та ідеологія українського козацтва. Запорозька Січ.

5. Розвиток гуманістичного руху в Україні. Релігійні процеси в Україні, вплив Реформації. Полемічна література.

6. Братства як осередки духовного єднання в XIV – XVI ст. на українських землях.

7. Книгодрукарська справа XVI ст. в Європі та в Україні.

8. Художня культура XIV – перш. пол. XVII ст.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є Литва, Велике князівство Литовське, «оксамитова експансія», спільна литовсько-українсько-білоруська держава, Литовсько-Руська держава. Гідемін і гідеміновичі, Ольгерд і ольгердовичі, оленьковичі, державник, унія. Грюнвальдська битва; уходники, берладники, козак, січ, реєстр, ординація, гетьман, воєвода, братства. Реформація, полемісти, гуманісти, братські школи, колегії, уніати, католицькі ордени, єзуїти, францисканці, василіани, кармеліти. Мала та Велика Хортиця, Дніпровські пороги, кріпосний гніт, Дмитро Вишневецький, Стефан Баторій, курінь, паланка, полк, сотня, козацька рада, гетьман, кошовий отаман, обозний, осавул, демократична республіка, Куруківська угода, П. Конашевич-Сагайдачний, низове та городове козацтво, Ординації 1638 р.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

– докорінні соціально-економічні і соціально-політичні зміни, які пережили українські землі від середини XIV до середини XVII ст.;

- особливості політики Польщі, Угорщини, Молдавського князівства, Кримського ханства, Османської імперії щодо українських земель;
- утворення та зростання політичної могутності Литовської держави. Політика великих литовських князів на українських землях. «Оксамитова експансія»;
- Кревська унія. Розширення південних кордонів князівства. Боротьба проти наступу німецьких лицарів. Грюнвальдська битва. Литовський князь Вітовт, його зовнішня і внутрішня політика. Ліквідація удільних князівств;
- зміни в суспільно-політичному устрої Великого князівства Литовського. Великокнязівська рада та її склад. Зростання ролі шляхти;
- соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – середині XVI ст. Зростання впливу Польщі на Литву. Місце українських магнатів і шляхти в політичному житті. Наступ католицизму. Православна церква;
- походження, джерела поповнення і час виникнення козацтва. Місце козаків у охороні південних рубежів від татар і турків;
- причини, час і місце заснування першої Запорозької Січі. Зміни розташувань Січей. Етнічні процеси;
 - Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої. Україна під владою Речі Посполитої. Покатоличення та ополячення місцевої знаті. Виникнення братств. Криза православ'я. Берестейська церковна унія;
 - причини зумовлення появи козацтва: соціальні (посилення феодальної експлуатації, юридичне оформлення кріпосної залежності); економічні (нестача орної землі, необхідність колонізації вільних земель Дикого поля); політичні (прагнення польської адміністрації залучити козацтво на службу для охорони південних кордонів від татарської загрози); національні (спротив політиці колонізації та окатоличення українського населення); стратегічні (загроза з боку Кримського ханства);
 - основні джерела формування соціальної верстви козацтва в Україні було селянство та міщанство, яке об'єднуючись будувало на Дикому полі невеличкі захисні містечка – прообрази Січі;
 - Запорозька Січ центр консолідації козацтва. Засади формування та організаційна побудова січової громади. Реєстрове козацтво та козацькі війни кінця XVI ст.;
 - військово-політична активність козацтва в першій чверті XVII ст. Гетьманування Петра Канашевича-Сагайдачного;
 - Українське козацтво та православ'я. Роль козацтва у відновленні православної церковної ієрархії;
 - освіта і культура України за часів Литовського князівства і Речі Посполитої. Костянтин Острозький засновник Острозької академії;
 - діяльність українських гуманістів Юрія Дрогобича, Павла Русина, Станіслава Оріхівського, Івана Туробінського-Рутенця, Григорія Чуй-Русина та інших сприяла пробудженню національної свідомості, поширенню освіти і наукових знань в Україні;
 - відомі полемісти Христофор Філалет, Стефаній Зизаній, Іван Вишенський, Мелетій Смотрицький, які сповідували ідеали добра, справедливості, чесності, свободи совісті, були справжніми патріотами свого народу. "Грамматика словенська" Мелетія Смотрицького, яку Ломоносов М. В. називав "вратами вченості", близько 150 років слугувала учням православних шкіл у вивченні мови;
 - книгодрукування, започатковане Іваном Федоровим і в подальшому Львівської братської друкарні та друкарні Києво-Печерської лаври за кілька років вони стали найпотужнішими в Україні, відзначалися розмаїттям тематики і високо художнім рівнем видань;
 - спрямовання в архітектурі і будівництві XIV - XVI ст. дало можливість назвати цей період "золотим віком" львівського Ренесансу. Традиційний іконопис поступово відходив від візантійських канонів. В образотворчому мистецтві простежується відхід від релігійної тематики, з'являються сюжети, запозичені з реального життя. Новими жанрами стали пейзаж, портрет, батальний живопис. Художники більше зверталися до реального життя, природи, писали побутові сцени та портрети.;

Семінарське заняття 3

Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Початок українського національного відродження. Козацтво та його роль в суспільно-політичному житті українського народу, в боротьбі проти польського панування.
2. Причини та передумови національної революції. Співвідношення понять «повстання», «війна», «революція» в контексті подій 1648 – 1676 рр. у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
3. Періодизація української національної революції. Характеристика її періодів.
4. Уроки Української національної революції.
5. Доба руїни в історії України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є повстання, війна, революція, фільварки, магнати, шляхта, хлопи, бидло, схизмати, універсал, козаки, низові козаки, полковий устрій, феодальне землеволодіння, елітарна і егалітарна системи, месія, угоди, генеральна старшина, козацька рада, старшинська рада, генеральна військова рада, чорна рада, гетьманщина, протекторат, Переяславські угода, руїна, гетьманства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- посилення соціального і національно-релігійного гніту в Україні. Урядова політика щодо козаків;
- формування суспільно-політичного устрою Запорозької Січі. Козацька адміністрація. Старшина, заможні козаки і козацька голота (сірома). Козацькі ради. Господарство, побут і звичаї козаків. Військове мистецтво. Духовний світ українського козацтва;
- козацько-селянські повстання наприкінці XVI – на початку XVII ст.;
- наступ магнатів і шляхти на козацькі права і вольності;
- спроба уряду взяти козаків під постійний контроль. Козацькі повстання 20-30-х років XVII ст. «Ординація Війська Запорозького» 1638 року;
- Україна напередодні національної революції. Посилення кріпосного гніту. Зростання національно-релігійного гноблення. Характер, рушійні сили і мета Національної революції. Богдан Хмельницький;
- періодизація Національної революції;
- основні події Національної революції: битви під Жовтими Водами і Корсунем. Битва під Пилявцями. Облога Львова і Замостя. Зборівський договір. Молдавські походи козацтва. Битва під Берестечком. Білоцерківський мирний договір. Розгром польського війська під Батогом, бої під Монастирищем і Жванцем. Жванецька угода;
- українсько-російські зв'язки в роки війни. Рішення Земських соборів 1651 та 1653 рр.;
- Переяславсько-московський договір 1654 р., його оцінка в історіографії;
- ліквідація старого державного ладу і зародження української козацької держави. Соціальний аспект подій Національної революції;
- українська козацька держава протягом 1657 – 1676 рр. Доба Руїни. Завершення Української національної революції;
- наслідки Української національної революції – здобутки і прорахунки. Уроки національної революції

Семінарське заняття 4

Україна в останній чверті XVII–XVIII ст.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Антиукраїнська політика російського царизму. Посилення централізаторсько-шовіністичних тенденцій.
 2. Проект «Ідеальної держави» за договором П. Орлика «Пакти і конституція прав і вольностей Війська Запорозького»
 3. Ліквідація царизмом гетьманщини і Запорізької Січі. Втрата українським народом останніх залишків автономії.
 4. Соціально-економічний розвиток українських земель наприкінці XVII–XVIII ст.
 - Козацтво як культурно-історичний феномен.
 - Києво-Могилянська академія як центр просвітництва в Україні.
- Григорій Сковорода – ключова постать української культури від XVIII ст. до сьогодні.
- Зміни в музичній культурі українського народу.
- Від бароко до класицизму: динаміка стилів в архітектурі України XVII – XVIII ст.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є Коломацькі статті, автономні права України, Північна війна, Батуринська розправа, перша Малоросійська колегія, наказний гетьман П. Полуботок, «Рішительні пункти» Д. Апостола, правління гетьманського уряду, виборний гетьман Кирило Розумовський, «Пакти і конституція прав і вольностей Війська Запорозького», ліквідація інституту гетьманства, друга Малоросійська колегія, руйнування Запорізької Січі, зміна адміністративно-територіального устрою, Києво-Могилянська академія, «козацького бароко».

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- адміністративний устрій та політичне становище України-Гетьманщини наприкінці XVII – середини XVIII ст.
- Українська держава за гетьманування Івана Мазепи. Антиукраїнська політика російського царизму. Посилення централізаторсько-шовіністичних тенденцій за правління Петра I.
- спроба І.Мазепи відновити незалежність Української держави. Пилип Орлик – гетьман в еміграції. «Пакти і Конституція законів і вольностей Війська Запорозького».
- правління гетьмана Івана Скоропадського в Україні-Гетьманщині. Наступ російського царату на автономні права Гетьманщини.
- створення та діяльність Першої Малоросійської колегії. Боротьба козацької старшини за відновлення гетьманату. Павло Полуботок. Відновлення гетьманства в Україні. Данило Апостол. Діяльність «Правління гетьманського уряду».
- відновлення гетьманату у 1750 р. Гетьман Кирило Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманату в Україні за правління Катерини II. Створення Другої Малоросійської колегії.
- зруйнування Запорозької Січі. Петро Калнишевський. Правобережна Україна в другій половині XVIII ст.
- соціально-економічний розвиток українських земель наприкінці XVII – XVIII ст. Гайдамацький рух. Коліївщина. М.Залізняк. Опришківський рух. Поділи Речі Посполитої та українські землі.

– зміни у політичному становищі правобережних і західноукраїнських земель. Реформи Марії Терезії і Франца Йосипа.

– Освіта і наука в розвитку козацької держави. Набуття Києво-Могилянської колегії статусу академії і її внесок в розвиток філософської думки як єдиного вищим навчальним закладом України, Східної Європи та всього православного світу.

– Культурні процеси. Національний варіант бароко в літературі, театрі і музичному мистецтві. «Козацьке барокко».

Семінарське заняття 5

Україна під владою Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII ст. - початку XX ст.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій. Порівняльна характеристика суспільно-економічного становища українських земель у складі Російської і Австрійської імперій:
2. Національно-культурне Відродження в Україні у кінці XVIII ст. – першій третині XIX ст.
3. Ідеї федералізму в поглядах Кирило-Мефодіївського братства.
4. Розвиток освіти та науки в Україні. Реформи освіти середини XIX ст.
5. Розвиток літератури, образотворчого мистецтва, музики та театру.
6. Розвиток національної культури на західноукраїнських землях.
7. Особливості утворення українських політичних партій на українських землях у складі Російської і Австрійської імперій:

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : Українське національне відродження, національна еліта, колоніальний характер економіки, греко-католицькі священики, полонофільство, австрорусинство, масони, декабристський рух, управи, хлопомани, народники, народовці, реформа, ліквідація кріпацтва, Валуєвський циркуляр, Емський указ, імперія, різночинна інтелігенція, національна політика, національне протистояння, шовінізм, націоналізм, космополітизм, пролетарський інтернаціоналізм, лібералізм, капіталізм, імперіалізм, рутенство, сепаратизм, українофіли, москвофіли, русофіли, революція, селянська община, реакція, зубатовщина, гапонівщина, чорні сотні, антисемітизм, еміграція, соціальне розшарування, класи, класова боротьба, політична партія, «просвіта», «пласт», «сокіл», «січові стрільці» тощо.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

– суспільно-економічний розвиток українських земель у складі Російської та Австрійської імперій;

– розвиток товарних відносин і криза феодальної системи господарства. Загострення соціальних суперечностей;

– суспільно-політична криза в Російській імперії. Участь українського населення у війні 1812 р. Селянські рухи, виступи робітників і військових поселенців. Криза кріпосницького господарювання. Антикріпосницькі рухи в Галичині і на Буковині. Економічне становище Буковини і Закарпаття у складі Австрійської імперії;

– масонство в українських землях. Декабристи в Україні. «Південне товариство». «Товариство об'єднаних слов'ян». Повстання декабристів;

- утворення Кирило-Мефодіївського товариства. Програмні твори кирило-мефодіївців. Спроби практичної діяльності. Репресії царизму проти кирило-мефодіївців;
- діячі українського національного руху в Галичині. «Руська трійця».
- західноукраїнські землі в революції 1848 – 1849 рр. Головна руська рада. Галицькі українці на з'їзді слов'янських народів у Празі. Закарпатські «будителі». Скасування панщини;
- реформи 60-70-х років, особливості їх проведення на українських землях. Суспільні рухи і течії в Російській імперії другої половини XIX ст.;
- український національний рух. «Хлопоманство» в Україні. Українські громади. Наукова і освітня діяльність громадівців. Громадівський соціалізм;
- студентські громади. «Братерство тарасівців». «Молода Україна»;
- селянський рух. Народницький рух. «Чигиринська змова». Народовольці в Україні.
- робітничий рух. Марксистські гуртки. Перші соціал-демократичні організації;
- політика царизму в галузі культури і освіти. Валуєвський циркуляр і Емський указ;
- активізація національного руху. Перші політичні партії;
- суспільно-політичний рух після революції 1848 – 1849 рр. Українсько-польське протистояння у Галичині. Москвофільська (староруська або русинська) течія. Народовська (українофільська) політична течія. Радикальна течія українського руху. Формування багатопартійної системи в межах українського національного руху.

Семінарське заняття 6

Боротьба за відродження державності України (1917 – 1920 рр.)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Соціально-економічне і суспільно-політичне становище України напередодні лютневої революції в Росії.
2. Падіння російського царизму і боротьба за владу на Україні. Українська Центральна Рада: її конституювання, внутрішня і зовнішня політика, причини поразки. Універсали Центральної Ради.
3. Українська Гетьманська держава П. Скоропадського: становлення, зовнішня політика та причини падіння.
4. Формування Директорія УНР та її прихід до влади
5. Зовнішньополітична діяльність Директорії в умовах геополітичної ситуації.
6. Листопадова революція в західноукраїнських землях. Утворення і діяльність ЗУНР. Проголошення злуки українських земель.
7. Практичні наслідки та історичні уроки українських національно-визвольних і державотворчих змагань у 1917 – 1921 роках.
8. Розвиток української культури у добу визвольних змагань 1917–1920 рр.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : буржуазно-демократична революція, соціалістична революція, двовладдя, Тимчасовий уряд, ради, Центральна рада, Всеукраїнський конгрес, установчі збори, автономія, універсал, жовтневий переворот, З'їзд рад, диктатура пролетаріату, білий і червоний терор, експропріація, іноземна воєнна інтервенція, громадянська війна, Комуністичний Інтернаціонал; українські партії: соціал-демократична, соціалістична,

соціалістів-федералістів, соціалістів-революціонерів, соціалістів-самостійників, бунд та ін. Гетьманат, партія хліборобів.

Директорія, «воєнний комунізм», «продрозкладка», продзагони, отаманщина, анархізм, політичний бандитизм, соціально-побутовий бандитизм, зимові походи. Варшавський договір, прелімінарний договір, Ризький мирний договір. Західноукраїнська народна республіка, Акт злуки. Українська галицька армія, єдиний земельний фонд ЗУНР.

Тимчасовий робітничо-селянський уряд України, ради робітничих селянських і солдатських депутатів, їх виконавчі комітети, ревкоми, комітети бідноти, комітети незаможних селян, спеціальні «трійки» губерній та повітів, революційні військові трибунали, Всеукраїнська надзвичайна комісія. Трудова повинність, трудова мобілізація, єдиний трудовий пайок, натуроплата, саботаж, заручництво.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

– лютнева демократична революція 1917 року в Росії та її вплив на Україну. Піднесення національно-визвольного руху. Утворення Центральної Ради, її соціальна база, програма. Утворення рад робітничих, селянських та солдатських депутатів. Програми і цілі українських та загальноросійських політичних партій в Україні. Роль Центральної Ради у формуванні української національної державності. Всеукраїнський національний конгрес 7-8 квітня 1917 р. Курс на автономію України;

– взаємовідносини Центральної Ради та Тимчасового Уряду. I-й Універсал Центральної Ради. Формування Генерального секретаріату. II-й Універсал Центральної Ради. Липнева криза Тимчасового уряду та утворення української автономії;

– III-й Універсал Центральної Ради. Утворення Української Народної Республіки. Підсумки виборів до Всеросійських Установчих Зборів в Україні. Боротьба більшовиків за владу. Виникнення в Україні радянського уряду;

– IV-й Універсал Центральної Ради. Прийняття Конституції УНР;

– участь представників Центральної Ради в мирних переговорах у Брест-Литовську. Підписання мирного договору з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною, Болгарією. Окупація України німецькими та австро-угорськими військами;

– гетьманський переворот. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського: внутрішня політика, зовнішньополітичний курс, національно-культурна політика;

– повстансько-партизанська боротьба проти окупантів. Падіння гетьманського режиму;

– утворення Директорії, її склад, соціальна база, політика. Відновлення УНР. С. Петлюра. Соціальні програми Директорії. Революційні події 1918 р. на західноукраїнських землях. Політичні партії Східної Галичини. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки;

– Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р. Війна з Польщею;

– Варшавський договір Ю. Пілсудського і С. Петлюри. Радянсько-польська війна. Ризький мирний договір;

– основні уроки Української національної революції.

– організація Київського та Кам'янець-Подільського університетів. Відкриття Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури. У добу гетьманату з ініціативи художників та архітекторів у Києві розпочав роботу інститут архітектури. Заснування Української академії наук у Києві.

– організація Українського національного театру, театру Леся Курбаса та музично-драматичної школи М. Лисенка. Створення Національного Українського державного театру драми та опери під керівництвом М. Садовського. Організація Державну капела бандуристів та Державного оркестру ім. М. Лисенка. Заснування Державного видавництва та відкриття Національної бібліотеки.

Семінарське заняття 7

Україна в умовах становлення комуністичного режиму та у роки Другої світової війни (1920 – 1945) рр.)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Перший Всеукраїнський з'їзд Рад у Харкові та його рішення. Проголошення УСРР та запровадження радянської державності.
2. Нова економічна політика в Україні: її зміст та наслідки.
3. Вхід України до складу СРСР. Обмеження суверенітету.
4. Радянська політика українізації.
5. Прискорена індустріалізація та примусова колективізація. Голодомор 1932 – 1933 рр.
6. Політичні репресії 30-х років. Великий терор 1937 – 1938 рр.
7. Особливості перебування українських земель під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини.
8. Укладення пакту Молотова – Ріббентропа та його значення для України. Початок Другої світової війни. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянська.
9. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Плани нацистських окупантів щодо України. Спроби ОУН проголосити українську державність.
10. Рух опору в Україні. Радянський партизанський рух та боротьба УПА.
11. Визволення України. Вклад українського народу в перемогу над фашизмом.
12. Наслідки війни для України і

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : НЕП, продподаток, кооперація, концесії, українізація, волобуєвщина, націонал-ухильництво, «СВУ», «Національний центр», українська церковна автокефалія, голодоморний геноцид, Сільроб, колонізація, пацифікація, Комінтерн, дефензива, ударництво, стаханівський рух, піонерія, комсомол, робфаки, лікнеп, комнезами, куркуль, середняк, колгосп, трудодень, соціалістична індустріалізація, соціалістична перебудова села, колективізація, колгоспи, радгоспи, ліквідація куркульства «як класу», розкуркулення, соціалістична культурна революція, держава диктатури пролетаріату, Сен-Жерменський договір, Тріанонський договір, Ризький договір, Конституція Польщі, державний переворот, осадники, санація, дефензива, пацифікація, автономія, кооперація, інтегральний націоналізм, терористичні акти, підпільний університет, греко-католицька церква, русофіли, Мюнхенська змова, депортація, репресії, радянська, Сокальський кордон, русини, «Берега Картузька».

Німецько-радянська війна, Велика Вітчизняна війна, «Бліцкриг», «план Барбароса», німецький окупаційний режим, «план Ост», німецько-фашистський «новий порядок», політика «спільних інтересів» японських імперіалістів, геноцид, колабораціонізм, батальйони «Нахтігаль» і «Роланд», «Поліська січ», бандерівці, бульбівці, мельниківці, «червона партизанка», УПА, українські управи, українська поліція, українські «Ради довір'я», «юдендрат», «юденполіція», Рейхскомісаріат «Україна», Трансністрія, генерал-губернаторство, Український допомоговий комітет, Міжнародні конференції в Тегерані, Ялті, Потсдамі, Сан-Франциско; антифашистський рух, лендліз, другий фронт, Рух опору, дивізія «СС-Галичина».

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

– встановлення влади рад в Україні. Політика більшовиків в Україні у 1919 р. Селянський повстанський рух як історичний феномен;

- В. І. Ленін та українське питання. Державне і господарське будівництво. Саморозпуск партій боротьбистів і борьбистів;
- перехід до мирного будівництва та запровадження нової економічної політики;
- Україна і утворення СРСР. Втрата Україною незалежності;
- індустріалізація в Україні: завдання, особливості, наслідки;
- колективізація сільського господарства. Голодомор в Україні 1932-1933 рр. Культурне та суспільно-політичне життя. Політика коренізації: українізація та розвиток національних меншин;
- процес формування тоталітарного режиму в СРСР і Україна;
- становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період. Українське питання в політиці Польщі, Румунії, Чехословаччини. Головні політичні партії і організації українського національно-визвольного руху;
- організація українських націоналістів. Роль грекокатолицької церкви в суспільно-політичному житті Західної України;
- Мюнхенська змова і доля Карпатської України.
- укладення пакту Молотова – Ріббентропа та його значення для України. Початок Другої світової війни. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянізація;
- початок Великої Вітчизняної війни у 1941 р. Оборонні бої на території УРСР (оборона Києва, Одеси і Севастополя. Бої за Донбас);
- спроба проголошення ОУН у Львові самостійної держави та створення у Києві Української національної ради;
- військові дії на території України восени 1941 – влітку 1942 рр. Окупація УРСР німецькими військами;
- німецький окупаційний режим в Україні. План «Ост». Адміністративний устрій окупованої України;
- розгортання радянського і національного руху опору німецьким окупантам. Утворення Української повстанської армії;
- визволення України від німецько-фашистських загарбників. Перемога Червоної армії під Сталінградом і початок визволення території України. Розгортання наступу на Лівобережну Україну після Курської битви. Битва за Дніпро. Бої на Правобережжі і в західних областях. Взаємовідносини радянських партизанів з ОУН-УПА;
- завершення боїв за Україну восени 1944 р.;
- вклад українського народу в розгром нацистської Німеччини. Демографічні наслідки війни;

Семінарське заняття 8

Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945– 1991 рр.)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Україна в перші повоєнні роки. Становище у повоєнній Європі. Відбудова народного господарства. Голод 1946 – 1947 рр.
2. Завершення радянізації західних областей. Врегулювання територіальних питань. Акція «Вісла».
3. Досягнення української науки в кінці 1940 – початку 1950-х рр. Ждановщина.
4. Українська РСР в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства. Спроби адміністративно-господарських реформ. Стан розвитку народного господарства.
5. Політичне та соціально-економічне становище в Україні: суть і причини кризових явищ. Зміни в соціальній структурі населення середина 60-х – перша половина 80-х рр.
6. Стан розвитку освіти і культури. Дисидентський рух.
7. Українська РСР в період «застою» і кризи радянського суспільства (1964 – 1984 рр.)
- 8 УРСР у добу перебудови (1985 – серпень 1991 р.). Декларація про державний суверенітет.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : голод 1946 – 1947 рр.; акція «Вісла», грошова реформа 1947 р., скасування карткової системи, репресивна політика, боротьба органів державної безпеки і внутрішніх справ проти ОУН-УПА; підпільна боротьба ОУН-УПА; «беріївщина», «бандерівщина», «ждановщина», «лисенківщина», «боротьба з космополітизмом», антиєврейська кампанія, процес десталінізації, «хрущовська відлига», реабілітація жертв політичного терору, ліквідація позасудових органів, відновлення законності, ліквідація антипартійної групи, освоєння цілинних земель Казахстану, Сибіру, Уралу, Північного Кавказу; реформування сільського господарства, децентралізація управління народним господарством, розширення економічної самостійності союзних республік, запровадження системи раднаргоспів, перехід Криму до України, наступ на «шестидесятників», відновлення командно-адміністративної системи управління.

Тимчасова лібералізація, брежнєвський застій, шестидесятники, дисиденти, правозахисники, гельсінські групи, самвидав; нова історична спільність «радянський народ», злиття націй, загальнонародна держава, реалізація програм: продовольчої, житлової, транспортної; антиалкогольна компанія; екологічна криза.

Перебудова, гласність, активізація діяльності громадських організацій, реформування політичної системи, демократизація суспільно-політичного життя, нове політичне мислення, альтернативність виборчої системи, парламентська опозиція, інститут президентства, об'єднання та політичні партії, скасування цензури, Чорнобильська трагедія, Огарьовські сидіння, серпневий путч, ДКНС.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Особливості процесу відбудови народного господарства України.
- соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток УРСР, демократизація суспільного життя в період десталінізації та реабілітації жертв політичних репресій;
- спроби адміністративно-господарських реформ. Раднаргоспи та їхній вплив на економічний розвиток України. Стан паливно-енергетичного та металургійного комплексів, машинобудування та хімічної промисловості. Аграрна політика та об'єктивність її реалізації. Здобутки і провали соціальної політики;
- ставлення в суспільстві до діяльності М. С. Хрущова;
- національна та релігійна політика в УРСР 1950 – 1970-х років;
- зародження дисидентського руху та його політизація;
- стан розвитку освіти і культури;
- поступовий перехід від політики реформаторства до консерватизму;
- міжнародні процеси «застійної» доби;
- наростання соціально-економічних проблем та спроби подолання системної кризи;
- посилення громадянської активності з другої половини 80-х років ХХ ст. Українська РСР в добу перебудови (1985 – 1991р.). Розгортання національно-визвольного руху та відродження церковно-релігійного життя;
- демократизація суспільно-політичних процесів та їх наслідки;
- економічна програма «перебудови» та її крах;
- формування політичних партій в Україні та суверенізація Української РСР.

Семінарське заняття 9

Тема 10. Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Криза політики перебудови. Боротьба за державний суверенітет України.
2. Проголошення незалежності України. Ліквідація СРСР
3. Перші кроки у розбудові державності.
4. Поглиблення суспільно-політичної та економічної кризи.
5. Початок економічних реформ.
6. Прийняття Конституції. Перспективи розвитку Української держави. Памаранчева революція та революція гідності.
8. Неоголошена війна з Росією.
9. Розвиток культури, освіти, мистецтва. Релігійне життя. Етносоціальні процеси.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є :

Акт про незалежність України, Всеукраїнський референдум, Біловезька угода, СНД, Концепція оборони та будівництва Збройних сил України, воєнна доктрина України, соціальний захист військовослужбовців, без'ядерний статус України, багатоукладна економіка, «Кримська карта», «проблема» Чорноморського флоту, Рух, державний суверенітет, економічний суверенітет, економічна криза, ринкова економіка, приватизація, ваучери, приватизаційні сертифікати, процес первинного нагромадження капіталу, конституційний процес, безробіття, діаспора, повна і відносна незалежність, дострокові вибори парламенту та Президента, грошова стабілізація, мала приватизація та роздержавлення земель, заборгованість заробітної оплати, безробіття, економічна криза, Вища економічна рада Президента України, мажоритарна та пропорційна система виборів, багатомандатний загальнодержавний округ, прохідний бар'єр до парламенту, виборчі блоки та парламентські фракції, АРК, «помаранчева революція» та «революція гідності», парламентська криза, президентсько-парламентська республіка, унітарна держава, Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, голови місцевих державних адміністрацій, концепція судово-правової реформи, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, Уповноважений Верховної Ради з прав людини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- діяльність Верховної Ради України в період перебудовчого процесу, її основні функції і повноваження;
- перехід України від статусу союзної республіки з обмеженим суверенітетом до незалежної самостійної держави. Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р.;
- суспільно-політична ситуацію в Радянському Союзі після проведення Всеукраїнського референдуму. Суть зустрічі керівників України, Росії та Республіки Білорусь 7 – 8 грудня в Біловезькій Пущі щодо підготовки та підписання Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав (СНД);
- розгортання державотворчого процесу, становлення владних структур незалежної України. Реформування виконавчих структур: здобутки і прорахунки;
- процес становлення українського парламентаризму. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 р.;

- організаційно-правові засади діяльності правоохоронних органів. Концепція судово-правової реформи;
- конституційний процес в Україні. Діяльність першої конституційної комісії з підготовки проектів Конституції. Робота конституційної комісії на чолі з Л. Кучмою та О. Морозом. Конституційний договір між Верховною Радою та Президентом України (червень 1995 р). Політична криза навесні 1996 р. Конституційна ніч.
- реформування законодавства. Шляхи цивільно-правового забезпечення реформування економічної системи. Закони спрямовані на регулювання й розвиток цивільно-правових відносин, адміністративного права, фінансового законодавства, особливо Бюджетного кодексу України. Напрями розвитку аграрного законодавства. Зміни в сімейному праві на підставі Сімейного кодексу України. Шляхи реформування кримінального та процесуального законодавства в процесі судової реформи;
- суспільно-політичні процеси, які характеризували революційні події помаранчевої революції та революції гідності;
- пріоритети незалежної України в зовнішній політиці;
- Україна і світ. Проблеми і тенденції розвитку сучасної України. Уроки історії України.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.

Завдання 1. Розкрийте функції історії України.

Завдання 2. Скласти схему структуру історичних знань.

Завдання 3. Означте періодизацію історії України.

Завдання 4. Охарактеризуйте розселення первісних людей на території України, їх заняття, побут та суспільну організацію в різні періоди (використайте археологічну періодизацію – палеоліт, мезоліт тощо).

Завдання 5. Проаналізуйте Трипільсько-арійську концепцію походження українського народу. (Хто такі трипільці? Хто такі арійці? Чи можна вважати ці давні спільноти праукраїнцями?).

Завдання 6. Означте проблему етногенезу слов'ян та їх прабатьківщини.

Питання для самоконтролю

1. Визначте об'єкт, предмет історії України.
2. Розкрийте функції історії України.
3. Визначте структуру історичних знань та допоміжні галузі знань історичної науки.
4. Визначте основні критерії підходу до періодизації історичного процесу.
5. Що становило соціально-економічну основу первіснообщинного ладу в українських предків?
6. Які найдавніші напрямки соціального розвитку наших предків первіснообщинного ладу стали визначальними для майбутнього українського суспільного господарства?
7. Які найцінніші надбання Трипільської культури зберегли своє застосування в сучасній українській матеріальній та духовній культурі?
8. Що з дохристиянських вірувань українських прапредків творчо трансформувала українська православна церква?
9. Які з язичницьких побутово-обрядових традицій ще й досі живуть в українському суспільстві?

Тема 2. Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)

Завдання 1. Розкрийте найважливіші внутрішні чинники стимулювання процесу давньоукраїнського державотворення.

Завдання 2. З'ясуйте розвиток об'єднаного Галицько-Волинського князівств за Романа Мстиславовича (1199 – 1205 рр.).

Завдання 3. Охарактеризуйте реформи Володимира Великого.

Завдання 4. Означте розвиток і розквіт давньоруської культури книжності за Ярослава Мудрого.

З

а

в Завдання 6. Розкрийте тимчасовий розпад Галицько-Волинського князівства, посилення боротьби бояр за владу (1205 – 1238 рр.).

а Завдання 7. Означте розвиток Галицько-Волинського князівства за Данила Романовича (1238 – 1264 рр.).

н Завдання 8. Охарактеризуйте поступове політичне ослаблення князівства (1264–1340 рр.). Наслідки монгольської навали для України.

5 Питання для самоконтролю

1. Які позитивні та негативні наслідки принесло запровадження Володимиром Великим династичного управління в державі, а Ярославом Мудрим – української ротації?

2. Чи була Давньоруська Українська держава феодальною, становою і які були в ній соціально-економічні взаємовідносини?

3. Які, на ваш погляд, найцінніші здобутки давньоруського державотворення були б реально доцільні в українському державотворенні кінця ХХ ст.?

4. Які елементи українського державництва і української національної символіки започатковані ще в княжу добу?

5. Які, за вашим розумінням, державотворчі знахідки Давньоруської Української Держави не втратили своєї актуальності в наступному періоді українського державотворення Київської Русі та його вплив на збагачення духовного життя сучасної України?

7. Значення діяльності Данила Галицького для розбудови Української держави.

Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (друга половина XIV ст. - перша половина XVII ст.)

Завдання 1. Розкрийте входження та становище західних і південно-західних українських земель до складу Польського королівства в XIV ст.

Завдання 2. З'ясуйте політику Молдовського та Московського князівств, Османської імперії, Семигороддя, Австрії. Їх адміністративний устрій.

Завдання 3. Охарактеризуйте процес відновлення ієрархії Православної Церкви на Україні. Роль українського козацтва у цьому процесі.

Завдання 4. Дайте оцінку діяльності греко-католицької церкви на Україні.

Завдання 5. Вклад Острозького культурного осередку в розвиток історії освіти і духовного життя України.

З

а Завдання 7. Внесок зачинателів української гуманістичної культури в пробудження національної свідомості, поширенню освіти і наукових знань в Україні.

д Завдання 8. З'ясуйте вплив розвитку освіти на створення перших підручників.

а Завдання 9. Розкрийте роль культурних впливів Сходу і Заходу та ідей Відродження, гуманізму й Реформації у формуванні української культури.

н

я Питання для самоконтролю

1. Які найбільш характерні, спільні та відмінні риси визначають соціально-економічне і соціально-політичне становище України у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої?

Проаналізуйте причини, що стали передумовами виникнення козацтва.

2. Як і в чому змінилось етнічно-культурне і духовне життя українського населення після Люблінської і Брестської уній?
3. В яких найбільш конкретних проявах відбився історичний процес становлення українського народу?
4. В чому найбільш виразно проявилась роль та історичне місце козацтва як виразника волелюбності і незалежності українського народу?
5. Які, на ваш погляд, соціально-економічні, етнічні та релігійно-культурні передумови виникнення козацтва?
6. Хто був найбільш активним виразником української державної ідеї в литовсько-польську добу, які суспільно-політичні верстви, осередки, конкретні історичні діячі?
7. Визначте державотворчу роль Запорозької Січі.
8. Покажіть значення козаків у відновленні православної метрополії та активізації культурно-освітнього життя.

Тема 4. Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)

Завдання 1. Розкрийте ретроспективу історичного перебігу від козацького автономізму до відновлення української державності.

Завдання 2. Охарактеризуйте боротьбу за владу на Україні після смерті Б. Хмельницького в 60-70-х рр. Доба руїни в історії України. Гетьманство І. Виговського та Ю. Хмельницького. Події в Україні за Андрусівським перемир'ям 1667 р

Завдання 3. Розкрийте державотворчу діяльність гетьмана П. Дорошенка:.

Завдання 4. З'ясуйте особливості адміністративно-територіального і військово-політичного устрою Гетьманщини у складі Московської держави.

Завдання 5. Охарактеризуйте гетьманщину в добу І. Мазепи.

Завдання 6. Розкрийте суспільно-політичне становище України і політику Московського царату після розриву гетьмана І. Мазепи з Петром І і Полтавської битви.

Завдання 7. З'ясуйте економічний розвиток українських земель у XVIII ст.

Завдання 8. Дайте оцінку обмеження української автономії російським урядом.

Питання для самоконтролю

1. Які соціально-економічні та етнічно-політичні каталізatori стимулювали спалах визвольних змагань українського народу в 1648 – 1650 роках?

2. Які гальмівні чинники знизили суспільно-політичну і військово-патріотичну активність українського низового козацтва і селянства у визвольній війні українського народу після 1650 року?

3. Які соціально-економічні і суспільно-політичні проблеми постали перед гетьманською державою Б. Хмельницького після Збарзької угоди?

4. Які проблеми українського етнічно-державного відродження Б. Хмельницькому вдалося розв'язати, які залишились ним нерозв'язані?

5. Які передумови, зовнішні і внутрішні причини української державної руїни в 60-70-х роках XVII ст.?

6. Яке місце і роль соціально-економічного, етнічно-державного і особистого амбіційно-політичного в мотивах діяльності української козацької старшини другої половини XVII ст.?

Тема 5. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст.

Завдання 1. Охарактеризуйте антиукраїнська політика російського царизму.

Завдання 2. Розкрийте суть ліквідація царизмом гетьманщини і Запорізької Січі.

Завдання 3. З'ясуйте антифеодалну боротьбу селянства України: гайдамаччина, опришки, коліївщина.

Завдання 4. Охарактеризуйте ключові чинники, що призвели до провалу політичного курсу Мазепи.

Завдання 5. Дайте характеристику реформ Кирила Розумовського.

Завдання 6. Проаналізуйте зміст і значення конституційних норм «Пактів і конституції прав і вольностей Війська Запорозького».

Завдання 7. З'ясуйте провідні тенденції розвитку українського бароко в період Козацької держави.

Завдання 8. Визначте роль Києво-Могилянської академії у становленні та розвитку Козацької держави.

Питання для самоконтролю

1. Сутність Андрусівського перемир'я та договору про Вічний мир
2. Заходи запровадженні царським урядом по ліквідації гетьманщини та Запорізької січі.
3. Які причини сприяли поширенню опришківського руху на західноукраїнських землях?

Тема 6. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперії (XIX – поч. XX ст.)

Завдання 1. Охарактеризуйте модернізаційні процеси в Російській імперії та Україна

Завдання 2. Розкрийте ставлення до української культури в Австро-Угорській та в Російській імперіях.

Завдання 3. Охарактеризуйте аграрні реформи середини XIX – початку XX ст. та їхній вплив на соціально-економічний розвиток українських земель.

Завдання 4. Розкрийте становище єврейського і польського населення на українських землях у XIX столітті.

Завдання 5. Розкрийте значення творчості Тараса Шевченка для культурного життя XIX ст.

Завдання 6. Дослідіть внесок Володимира Антоновича, Михайла Драгоманова та Івана Франка в розвиток українського національного руху XIX ст.

Завдання 7. Проаналізуйте суспільно-політичні процеси в Україні під час революції 1905 – 1907 рр.

Завдання 8. З'ясуйте події Першої світової війни на українських землях.

Питання для самоконтролю

1. Які спільні риси і відмінності в становищі українського населення в обох імперіях і чим вони обумовлені?
2. Вкажіть значення буржуазних реформ для формування української нації.
3. Чи можна вважати колоніальною політику Російської і Австро-Угорської імперій на українських землях?
4. Яке місце і роль української творчої інтелігенції, у формуванні української нації та української національної свідомості?
5. Які основні причини того, що українська нація, український народ увійшли у Першу світову війну не тільки територіально, але й політично й духовно роз'єднаними? Поясніть, як ідеї федералізму відображалися в діяльності та поглядах Кирило-Мефодіївського братства.

Т

е

Завдання 1. Розкрийте обставини поглиблення економічної кризи та погіршення становища трудящих України влітку та восени 1917 року. Корніловський заколот та Україна.

7

21

Завдання 2. З'ясуйте ставлення різних політичних сил та партій України до збройного повстання у Петрограді в жовтні 1917р.

Завдання 3. Проаналізуйте вирішення земельного та військового питання урядами УНР доби Центральної Ради, Директорії, Української держави та ЗУНР.

Завдання 4. Охарактеризуйте три основні періоди становлення та розвитку української національної революції.

Завдання 5. Охарактеризуйте державотворчу діяльність Української Центральної Ради у 1917–1918 рр.

Завдання 6. Проаналізуйте політичні та соціально- економічні реформи запроваджені за часів правління Скоропадського

Завдання 7. Визначте значення Акта Злуки для національного об'єднання України.

Завдання 8. Охарактеризуйте етапи встановлення радянської влади в Україні.

Питання для самоконтролю

1. В чому принципова спорідненість і відмінність політичних гасел, програмних вимог і практичної діяльності численних українських партій в 1917-1920 рр.?

2. Які найбільш характерні державотворчі риси були притаманні українським політичним лідерам 1917 – 1920 рр.?

3. Що перемогло на історичних терезах українського національного відродження 1917 – 1920 рр. – національне чи соціальне і чому?

4. Які гальмівні, деструктивні внутрішні та зовнішні чинники найбільш негативно вплинули на процес відновлення української державності в 1917 – 1920 рр.?

Тема 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму та у роки Другої світової війни (1920 – 1945) рр.)

Завдання 1. Проаналізуйте особливості перебування Західноукраїнських земель під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини в період між світовими війнами.

Завдання 2. Розкрийте суть історичної драми Карпатської України.

Завдання 3. Охарактеризуйте особливості національної політики в СРСР. Українізація і розвиток національних меншин.

Завдання 4. З'ясуйте місце України в процесі формування тоталітарного режиму.

Завдання 5. З'ясуйте українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни.

Завдання 6. Розкрийте особливості радянзації західноукраїнських земель 1939 – 1941 рр.

Завдання 7. Охарактеризуйте місце України у фашистських планах.

Завдання 8. Розкрийте роль Проскурівського підпілля в боротьбі з німецько-фашистськими окупантами.

Завдання 9. Означте повосенні адміністративно-територіальні зміни.

Завдання 10. Волинська трагедія: уроки історії та шляхи примирення.

Питання для самоконтролю

1. Проаналізуйте причини згорання НЕП.

2. Як ви розумієте і чим аргументуєте висновок про перетворення передвоєнної Радянської України в розвинену індустріальну республіку СРСР?

3. Які докорінні зміни відбулись в 1920 – 1930-х роках в культурному будівництві в Україні?

4. Розкрийте соціально-економічне становище українського населення під окупацією буржуазних держав.

5. Висвітліть особливості національно-визвольного руху на західноукраїнських землях 1920 – 1930-х років.

6. Які соціально-класові та етнічно-політичні коріння українського колабораціонізму і українського національно-визвольного руху визначились напередодні і в ході Другої світової війни?

7. Які мотиви стимулювали всенародну підтримку трудящими західноукраїнських земель Червоної Армії на початку Великої Вітчизняної війни і на її завершальному етапі у процесі вигнання окупантів з української землі?

8. Які соціально-економічні і суспільно-політичні причини породили криваве протиборство частини західноукраїнського населення з відновлюваною Радянською владою у 1944 – 1953 роках?

9. Які каталізатори сприяли прискореному відродженню зруйнованого війною народного господарства і культури України?

10. Визначте, як проходило об'єднання Українських земель у складі УРСР у повоєнні роки?

11. Які соціально-економічні і суспільно-політичні причини породили збройне протистояння в західноукраїнських областях у 1944 – 1953 роках?

Тема 9. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945– 1991 рр.)

Завдання 1. З'ясуйте перебіг соціально-економічного розвитку, суспільно-політичного життя і політичної боротьби в УРСР в умовах десталінізації.

Завдання 2. Розкрийте причини і суть кризових явищ в УРСР періоду «застою».

Завдання 3. Охарактеризуйте духовний розвиток суспільства в умовах ідеологічного диктату.

Завдання 4. Розкрийте етапи розвитку і напрямки дисидентського руху в Україні.

Завдання 4. З'ясуйте етапи перебудови та її наслідки для України.

Питання для самоконтролю

1. Якими зовнішніми та внутрішніми обставинами була викликана лібералізація суспільного життя в СРСР? Яку назву дістав цей процес і як він проходив на Україні?

2. Які обставини призвели до усунення М. Хрущова від влади?

3. У чому полягала суть реформування у промисловості та в аграрному секторі у другій половині 50 – 60-х років?

4. Охарактеризуйте суперечливість здобутків у соціальній сфері у 60 – 80-х роках.

5. Чим була викликана спроба перебудови в СРСР? На які періоди можна поділити час перебудови?

6. Визначте основні причини провалу перебудови.

Тема 10. Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі.

Завдання 1. Розкрийте фактори, що сприяли утворенню незалежної Української держави.

Завдання 2. З'ясуйте державотворчі процеси у незалежній Україні у першій половині 90-х років.

Завдання 3. Охарактеризуйте особливість внутрішньополітичних подій в Україні у 1998-2005 роках.

Завдання 4. Охарактеризуйте процес формування багатопартійної системи в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Яке місце і роль Чорнобильської трагедії у спалаху антирадянських настроїв в Україні?

2. Які соціально-економічні та суспільно-політичні коріння масовості і політичної активності українського Руху в кінці 1980 – на початку 1990-х років?
3. Чим, на ваш погляд, пояснюється висока політична активність і майже одностайність волевиявлення українського народу на референдумі 1 грудня 1991 р.?
4. Які, на ваш погляд, найбільш деструктивні внутрішні чинники і суспільно-політичні сили гальмують національно-державну консолідацію України?
5. Розкрийте особливості конституційного процесу в незалежній Україні.
6. Які характерні риси та особливості сучасного розвитку релігії в Україні?
7. Зовнішня політика незалежної України. Варіанти геополітичної орієнтації.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Підготовка індивідуального завдання у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи (вступ, *перше питання* - розкриття теоретичних аспектів проблеми, *друге питання* - аналіз фактичних та статистичних даних, висновки, список використаної літератури та інформаційних джерел);
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація індивідуального завдання на семінарських заняттях (виступ до 5 хвилин).

Індивідуальне завдання виконується комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А 4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів: лівого – 30 мм, верхнього та нижнього – 20 мм, правого – не менше 10 мм.

Обсяг завдання має забезпечувати належне висвітлення теми і не повинен перевищувати 12-14 сторінок друкованого тексту шрифтом Times New Roman кеглем 14 з міжрядковим інтервалом 1,5.

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Титульний аркуш реферату оформлюється за **зразком 1**.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Завдання повинно бути структурованою, тобто після титульного аркуша містити: план, вступ, три (два) розділи, висновки, список використаних джерел. Складові частини роботи не обов'язково починати з нового аркуша. Розділи плану роботи формулюються самостійно студентом як найважливіші напрями розкриття її теми. Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ПЛАН

	Стор.
Вступ	- 2
1. (назва першого розділу)	- 3

2.	(назва другого розділу)	- 6
3.	(назва третього розділу)	- 9
	Висновки	- 12
	Список використаних джерел	- 14

Вступ

(Виклад змісту вступу)

1. (назва першого розділу)

(Виклад змісту першого розділу)

2. (назва другого розділу)

(Виклад змісту другого розділу)

3. (назва третього розділу)

(Виклад змісту третього розділу)

Висновки

(Виклад змісту висновків)

Список використаних джерел

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання реферату і особистий підпис студента.

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

**ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра теорії та історії держави і права**

Навчальна дисципліна:
Історія української культури

РЕФЕРАТ
на тему:
„ ... назва теми ... „

Виконав:
Петренко
Павло Іванович,
студент 1 курсу
факультету управління та
економіки

Перевірив:
Місінкевич
Леонід Леонідович,
доктор історичних наук,
професор

**Хмельницький
2025**

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

країнський етногенез.
истецтво в структурі національної культури.
ервісні культури (Богині-матері, предків, вождів).
рипільська культура та її вплив на побут і мистецтво східних слов'ян.
иево-Руська держава і Візантія: історія взаємовідносин.
ержавотворча діяльність Володимира Великого і Ярослава Мудрого.
ержавотворча діяльність Володимира Мономаха.
алицько-Волинське князівство як продовжувач державної традиції
Киево- Руської держави.
авньоруське літописання: світова історія та сенс людського життя.
онументальний живопис Києво-Руської держави.
авньоруська сакральна архітектура.
олітичний та соціально-економічний розвиток українських земель в
складі Литовського князівства та Речі Посполитої.
оширення та значення книгодрукування в Україні в XVI – XVII ст.
иникнення українського козацтва.
апорозька Січ та ісламський світ.
етьман Петро Сагайдачний.
озацька тематика в культурі XV–XVI ст.
кільна драма в українській ренесансній культурі.
росвітницька діяльність Києво-Могилянської академії.
етьман Богдан Хмельницький – фундатор української козацької
держави.
етьман Іван Мазепа.
ван Сірко - кошовий отаман Війська Запорозького Низового.
ирило Розумовський – останній гетьман України у XVIII ст.
іквідація Запорозької Січі та подальша доля українського козацтва.
айдамацький рух на Правобережній Україні у XVIII ст.
країнська архітектура XVIII ст.
арків у другій половині XVII – XIX ст.
обут жителів Слобідської України.
оль освітніх закладів в українській культурі XIX ст.
лчевські – родина діячів української культури.
Театр корифеїв» XIX століття.
ейзажі Слобожанщини Сергія Васильківського.
ахідноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини в XIX ст. – на
початку XX ст.
ормування західної та східної української діаспори наприкінці XIX – на
початку XX ст.
країнський авангард: основні представники та напрямки.
чення Дмитра Чижевського про філософію як форму самосвідомості
культури.
творення і діяльність Української Центральної Ради.
країнська Держава Павла Скоропадського.
творення СРСР. Тоталітарний режим та його наслідки для України.
олодомор 1932–1933 рр. в Україні.
рагедія «Розстріляного Відродження».
країнський національно-визвольний рух в роки Другої світової війни та
повоєнні роки.
исидентський рух в Україні.

етична хвиля українського кіно (Сергій Параджанов, Юрій Ільєнко, Леонід Осика, Іван Миколайчук).
исьменники-шестидесятники та гуманістичні пошуки в їхній творчості.
айстрині українського народного мистецтва Марія Приймаченко та Катерина Білокур.
орнобильська катастрофа та її наслідки.
роголошення Акту незалежності України 24 серпня 1991 року.
онституція України 1996 року.
омаранчева революція 2004–2005 рр.
еволюція Гідності 2013–2014 рр. і збройна боротьба українського народу проти російської агресії.
країнська пісня: від народних джерел до сучасних новаторських пошуків.
Україна фестивальна»: міжнародні фестивалі та конкурси як форма культурного обміну.
удожні прийоми постмодерністського мистецтва.
рбанізація як феномен культури. Філософія міста.
міни у способі життя та життєвих цінностях у ХХІ ст.
б'єкти світової спадщини ЮНЕСКО в Україні.
елігія в сучасній Україні. Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації.
країнська академія наук: історія створення та сьогодення.
несок українства у світову культуру.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Найдавніше історичне минуле України: суспільна організація та господарство за часів палеоліту – неоліту.
2. Перехід до відтворюючого господарства, зародження цивілізації. Трипільська культура.
3. Культури залізного віку на території України: кіммерійці, скіфи, сармати.
4. Античні міста-держави Причорномор'я.
5. Слов'янські племена на теренах України.
6. Походження назв «Русь» і «Україна».
7. Передумови виникнення давньоруської держави «Київська Русь».
8. Стародавній Київ.
9. Державний устрій та соціальний розвиток Київської Русі.
10. Українські князівства за феодальної роздробленості.
11. Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі.
12. Запровадження християнства.
13. Культура Київської Русі.
14. Українські землі в середині XIII – на початку XIV ст. Монгольсько- татарська навала та її наслідки.
15. Історичне значення Київської Русі.
16. Походження національно-державної символіки України.
17. Статус українських земель та їх визначальний вплив ва формування Литовсько-Руської держави.
18. Литовсько-Руська держава: устрій, мова, культура.
19. Захоплення українських земель Річчю Посполитою.
20. Виникнення українського козацтва.
21. Міста та Магдебурзьке право в Україні.

22. Запорозька Січ в історії української державності.
23. Боротьба українського народу проти політичного, економічного культурного гніту у другій половині XV – першій половині XVII ст.
24. Вплив Реформації на розвиток української культури XVI – першій половині XVII ст.
25. Б. Хмельницький – фундатор української козацької держави.
26. Українсько-російська угода 1654 року.
27. Українська козацька держава після смерті Б. Хмельницького. «Руїна».
28. Гетьман І. Мазепа. «Мазепинське бароко».
29. П. Орлик та його Конституція.
30. Наступ Російської імперії на автономні права України за часів Петра І.
31. Ліквідація Гетьманщини Катериною ІІ.
32. Література козацької доби. «Козацькі» літописи.
33. Розвиток освіти і науки козацької доби.
34. Архітектура, мистецтво і музика епохи «бароко» в Україні.
35. Українські землі під владою Австро-Угорської імперії (кінець XVII – перша половина XIX ст.).
36. Українські землі під владою Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).
37. Кирило-Мефодіївське товариство: програмні документи та діяльність.
38. Т. Г. Шевченко та духовне відродження України.
39. Суспільно-політичний та національний рух на західноукраїнських землях. «Руська трійця».
40. Розвиток капіталістичних відносин в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.
41. Національне відродження в західноукраїнських землях у другій половині XIX ст.
42. Посилення національного гніту в Україні в другій половині XIX ст.
43. Утворення політичних партій в Україні (кінець XIX – початок XX ст.).
44. Україна після поразки революції 1905-1907 рр.
45. Україна в роки Першої світової війни.
46. Створення Української Центральної Ради.
47. Проголошення УНР.
48. Діяльність Центральної Ради в справі державного будівництва.
49. Гетьман Павло Скоропадський.
50. Відновлення УНР. Директорія.
51. Акт злуки УНР та ЗУНР, його історичне значення.
52. Значення української революції 1917-1921 рр. Причини її поразки.
55. Запровадження радянської влади в Україні.
56. Культура України періоду Національної революції.
57. Соціально-економічне і політичне становище України у 20-х років в період НЕПу.
58. Національна політика в Україні у 20-х роках. Українізація.
59. Індустріалізація в Україні: позитивні та негативні наслідки.
60. Примусова колективізація. Голодомор 1932–1933 рр.
61. Культура 20-30-х років XX ст. «Розстрілляне відродження».
62. Друга світова війна і Україна: міжнародний аспект.
63. Окупація України німецько-фашистськими загарбниками.
64. Соціально-економічне і політичне становище західноукраїнських земель у 20–30-х роках XX ст.
65. Рух Опору на тимчасово окупованій фашистами території.
66. Внесок українського народу у перемогу над фашизмом.
67. Україна на міжнародній арені після Другої світової війни. Участь у створенні ООН та інших міжнародних організацій.
68. Суспільно-політичне життя в Україні у 40–50-х роках.

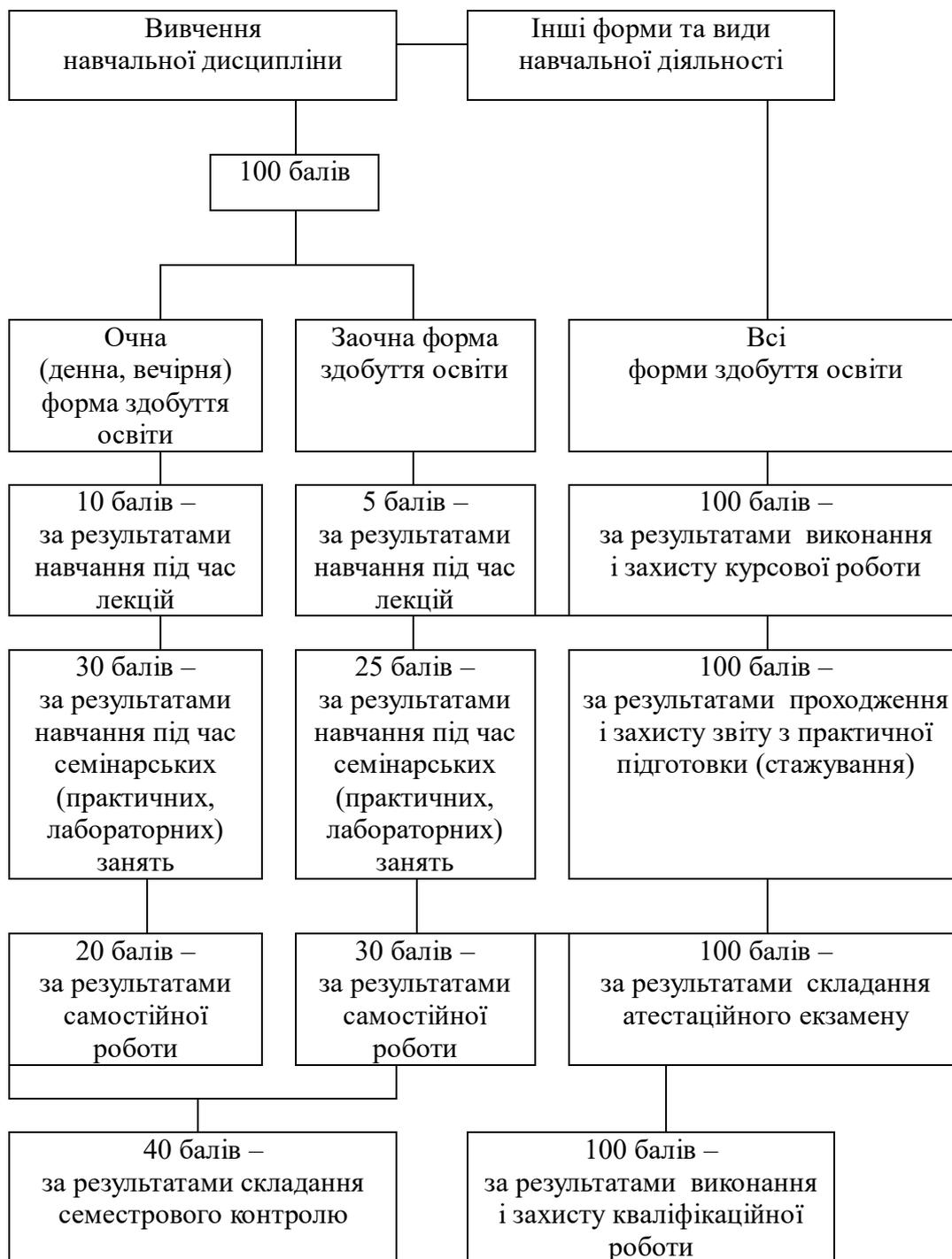
69. Економічний розвиток і суспільно-політичне становище західних областей України у другій половині 40-х–першій половині 50-х років ХХ ст. Депортація населення. Сталінські репресії.
70. Спроби демократизації суспільного життя у другій половині 50-х – першій половині 60-х років, їх суперечливий характер.
71. Дисидентський рух. Шістдесятники.
72. Культура України у другій половині 60-80-х років.
73. Криза адміністративно-командної системи. Пошуки виходу з кризи.
74. Початок національного відродження України. Декларація про державний суверенітет.
75. Проголошення незалежності України.
76. Основні проблеми сучасного державотворчого процесу в Україні.
77. Міжнародна діяльність України на сучасному етапі.
78. Культурне життя України на сучасному етапі.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Київська Русь в періоди становлення та розквіту. Прийняття християнства та його значення.
2. Соціально-економічний і політичний розвиток Правобережної України в ХVIII ст. Гайдамацький рух, Коліївщина, рух опришків.
3. Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії і Північної Буковини до складу УРСР.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

Поточний контроль. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, визначається у пропорційному співвідношенні до кількості відвіданих лекцій. Загальна кількість балів визначається за формулою $\sum_{л} = \text{Фл} / \text{Пл} \times \text{Мах}$, де $\sum_{л}$ - загальна сума балів; Фл – кількість фактично відвіданих лекцій; Пл - кількість планованих лекцій, визначених робочою програмою Мах – максимальна кількість балів, яку студент може отримати за роботу на лекціях.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Номер теми								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10

3.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова:

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять за денною формою навчання.

Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	12 тем (I семестр)	Номер теми									Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	13,5
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6,5									6,5
	Усього балів	20									20

3. Рекомендовані джерела

3.1. Базова література

1. Бандурка О. М. Історія державності України : експерим. підруч. / за ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша. Харків : Одісей, 2004. 608 с.
2. Бойко О. Д. Історія України: підручник. 8-ме видання, перероблене, доповнене. К.: "Академія", 2021. 640 с.
3. Борисова О. В. Історія української державності : підручник : у 2 т. Т. 1 : Давні часи. Середньовіччя. Нова доба / О. В. Борисова, А. О. Климов ; МОН України ; Луганськ. нац. аграр. ун-т. Київ : Кондор, 2018. 344 с.
4. Борисова О. В. Історія української державності : підручник : у 2 т. Т. 2 : 1917 - 2017 рр. / О. В. Борисова, А. О. Климов ; М-во освіти і науки України ; Луганськ. нац. аграр. ун-т. Київ : Кондор, 2018. 463 с.
5. Брехуненко В. Війна за свідомість. Російські міфи про Україну та її минуле. Київ : Вид. ПП Н. А. Брехуненко, 2017. 280 с.

6. Верменич Я.В. Українсько-російське пограниччя у просторі конфлікту ідентичностей в історії та сучасності / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2024. 331 с.
7. Верстюк, В. Союз Півсудського - Петлюри в історії боротьби за українську державність. Український історичний журнал. 2020. № 2. С. 4-21.
8. Відродження української національної символіки : зб. ст. / упоряд.: Андрій Бережина, Андрій Гречило, Алла Малієнко. Київ : Вид. дім журн. «Пам'ятки України», 2021. 490 с., 52 с.
9. Винницький М. Український Майдан, російська війна. Хроніка та аналіз Революції Гідності. / пер. з англ. Романа Клочка. Львів : Вид-во Старого Лева, 2021.
10. В'ятрович В. (Не)історичні миті. Нариси про минулі сто років. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2018. 176 с.
11. Гайдучський П. І. НеЗабуті реформи в Україні, 1991-2017 . Київ : ТОВ «ДКС- центр», 2017. 852 с.
12. Головка В. Вторгнення. 2022. Широкомасштабна агресія Росії проти України. Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2023. 602 с.
13. Горобець В. Україна та імперія в ранньомодерну добу: чи була Козацька держава failed state? / За ред. В. Смолія. Київ: НАН України. Ін-т історії України, 2023. 116 с.
14. Горобець В. Українські наративи європейської соціокультурної спадщини: традиції та практики самоврядності в Гетьманаті. Аналітична записка / Відповідальний редактор В.А. Смолій. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2024. 36 с.
15. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К. : Портал, 2022. 408 с.
16. Декларація про державний суверенітет України. Історія прийняття, документи, свідчення / ред. рада : О. Барабаш (голова), Я. Зайко (відп. ред.), І. Бойко та ін.; Асоц. нар. деп. України. Житомир «Рута», 2010. 868 с.
17. Дорошко М. Історія України : знакові події та особистості. Київ : ТОВ «ОСНОВА-ПРИНТ ПЛЮС», 2021. 472 с.
18. Залізняк Л. Л. Від склавинів до української нації / Л. Л. Залізняк ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; Центр українознавства. Київ : Бібліотека українця, 2004. 256 с.
19. Залізняк Л. Л. Походження українського народу. Київ. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т українознавства. Київ : ПБП «Фотовідеосервіс», 1996. 80 с.
20. Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посібник / ред. Л. Є. Дещинський. 5-е вид., випр. і доп. Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. 474 с.
21. Історія української державності та культури. Словник основних понять : навч.-метод. посібник / уклад. : С.В. Литвинська, Н.О. Сенчило, Л.Г. Скуратівська, Т. М. Чухліб. К. : НАУ, 2021. 56 с.
22. Ковальов, А. Як гартувалася державність : нариси до історії Української революції і Перших Визвольних змагань у Боярці-Будаївці та околицях Києва / Андрій Ковальов. Київ : Вид-во Марка Мельника, 2020. 592 с.
23. Конституція Пилипа Орлика. Київ : Альфа Реклама, 2019. 145 с.
24. Корогод Г. І. Перша Конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції : навч. посіб. / Г. І. Корогод ; М-во внутр. справ України, Нац. ун-т внутр. справ України. Суми : Унів. кн., 2008. 123 с.
25. Крисаченко, В. Українська державність княжих часів : сутнісні виміри. Українознавство. 2012. № 3. С. 114-120. 26. Луньов Г. О. Земля, козацтво і державність України. Київ : НАІРІ, 2009. 215 с.
27. Мірошніченко, М. І. Державність і право України : генезис у європейському контексті (з найдавніших часів до початку XIX ст.) / М.І. Мірошніченко. Київ : Атіка, 2006. 544

- с.
28. Моця О. П. Українці: народ і його земля : (етапи становлення). Київ : Стародавній Світ, 2011. 638 с.
 29. Офіцинський, Р. А. Історія УПА. Харків : Орбіта, 2021. 127 с.
 30. Петровський М. Н. Історія України в документах і матеріалах. Київська Русь і феодальні князівства XII-XIII століть. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 310 с.
 31. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / гол. ред. В. М. Литвин; авт. кол.: О. Г. Аркуша, С. О. Біла, В. Ф. Верстюк та ін.; НАН України. Інститут історії України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. К.: Видавництво "Ніка-Центр", 2008. 988 с.
 32. Сергійчук В. Неусвідомлення України. Ставлення світу до Української державності : погляд у 1917-1921 роки з аналізом сьогодення. Київ : ПП Сергійчук М. І., 2012. 872 с.
 33. Смолій В., Степанков В. Ідея протекторства в геополітичній доктрині Богдана Хмельницького та переяславський проект 1654 року: Тематичні нариси / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 144 с.
 34. Святоцький О. Поняття, ознаки, атрибути та символи державності. Право України. 2021. № 9. С. 22-25.
 34. Святоцький О. Витоки, етапи становлення та розвиток української державності. Право України. 2020. № 1. С. 17- 40
 35. Україна: хроніка ХХІ століття. Роки 2001–2011 / За заг. ред. В. А. Смолія; Авт. кол.: О. В. Андрущук (відп. ред.), О. Ю. Гайдай, Л. В. Ковпак, О. П. Коляструк, С. С. Падалка, В. Г. Тищенко, О. В. Черниш, О. О. Чертопалов, Т. С. Шульга. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 728 с.
 36. Чорна, С. Галицько-Волинське - князівство-продовжувач держави «Руської землі». Голос України. 2021. 20 трав. (№ 108).
 37. Шевчук В. Козацька держава : етюди до історії українського державотворення. Київ : Абрис, 1995. 392 с.
 38. Шлях з первісності у цивілізацію. Українські шати середньовіччя / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2023. 658 с.

3.2 Додаткові джерела:

1. Бугрій В. Історія та культура України : навч. посіб. ; М-во освіти і науки України, Сум. держ. пед. ун-т ім. А. Макаренка. Суми : Цьома С. П., 2017. 316 с.
2. Гайдамачук О. Явище, слово і поняття «культура» // Філософія в сучасному світі: Матеріали міського міжвузівського наукового практичного семінару, 18-19 листопада 2016 р. / Ред. кол. Я. Тараросв, А. Кіпенський, Л.Перевалова. Харків: «Точка». 2016. С. 95–96.
3. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України Київ: Портал, 2021. 432 с.
4. Гриценко О. Культурний простір і національна культура: теоретичне осмислення та практичне формування: монографія. Київ: Інститут культурології НАМ України, 2019. 256 с.
5. Демчук Р. Українська ідентичність у модусі міфологем. Київ: «Стародавній Світ», 2014. 236 с.
6. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала // Наукові записки. Том 17. Філологія. 1999. С. 3–10.
7. Міщенко М. Українські національні архетипи: від колективного несвідомого до усвідомленої національної ідентичності (до актуальності методології архетипічного аналізу) // Вісник Харківського національного б університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філософія. Філософські перипетії. 2014. № 1130, Вип. 51. С. 90–94.

8. Радей А. Етнос і нація. Аналіз дефініцій. // Мультиверсум. Філософський альманах. 2015. Вип. 1/2. С. 67–76.
9. Степико М. Українська ідентичність у глобалізованому світі: монографія. Харків: Майдан. 2020. 258 с.
10. Українська культура. Конспекти лекцій для дистанційного навчання: для студентів першого курсу усіх спеціальностей / О. Петутіна та ін. Харків: НТУ «ХП», 2020. 68 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://textbooks.net.ua/content/view/4301/35/>
2. <http://www.zakroma.narod.ru/>
3. http://ukTexpQrt.gov.ua/ukr/z_info/ger/1128.html
4. <http://textbooks.net.ua/content/view/3363/2Q/>
5. <http://www.wikipedia.org/>
6. <http://zen.in.ua>
7. <http://ukrkniga.org.ua>
8. <http://pravnyk.info/idpzk21.html>
9. <http://textbooks.net.ua>
10. http://ukrexporth.gov.ua/ukr/z_info/ger/1128.html
11. http://pidruchniki.com/1584072045407/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini
12. <http://westudents.com.ua/knigi/417-storya-derjavi-prava-ukrani-muzichenko.pp.html>
13. <http://www.studmed.ru/docs/document8794?view=1>
14. <http://uris.org.ua/istoriya-gosudarstva-i-prava-ukrainy>
15. <https://books.br.com.ua/themes/7/49>